

Ceaușescu risipea gazele naturale în 1989

România consuma în 1989 o cantitate de 22,2 miliarde de metri cubi din producție proprie, la care se adăugau alte 7,4 miliarde de metri cubi de gaze luate prin Gazprom din fosta Uniune Sovietică. Pe care Ceaușescu, în stilul caracteristic, le direcționa în principal în fabricarea industrială de produse cu valoare adăugată mică. „În România anulul 1989, cheltuielile pentru un dolar producție erau de 6-7 ori mai mari față de Occident, pentru că aveam o industrie energofagă. Foloseam foarte mult gaz pentru a face cocs dintr-un cărbune care nu era cocsificabil, ceea ce se traducea până la urmă în realizarea unui oțel scump”, spune analistul Ilie Șerbănescu, fost ministru al Reformei în 1998.

Consumul industrial de gaze era împărțit între energetică, producția de ingrașăminte, metalurgie și materiale de construcții. Sediul Centralei Gazului era tot la Medias, unde sunt și acum sediile Romgaz, Transgaz și a E.ON Gaz România.

Potrivit datelor furnizate în „Anuarul statistic al României 1990”, editat de Comisia Națională pentru Statistică, România a avut producții mult mai mari de gaze.

În 1980, producția internă era de 28,1 miliarde de metri cubi de gaze, din care se exporta infima cantitate de 200,6 milioane de metri cubi. Adrian Videanu preciza, săptămâna trecută, că România a apelat la importurile de la Gazprom din 1979. Ca atare, în 1985, 1987, 1988 și în anul Revoluției nu s-a exportat nimic. Maximul de producție internă, de 29,26 miliarde de metri cubi, a fost atins în 1981. În anii următori, producția a intrat în declin, iar importurile de la ruși au urcat. În 1985, Romgaz extrăgea 27,19 miliarde de metri cubi de gaze și se importau 1,8 miliarde. Anul următor s-a ajuns la 26,7 miliarde producție și 2,5 miliarde de metri cubi import. Anul 1987 a consemnat o scădere a producției cu 1,4 miliarde de metri cubi, iar importurile au crescut cu jumătate din această cantitate. În ultimul an al Ceaușeștilor, importul aproape că s-a dublat față de 1988, de la 3,9 la 7,4 miliarde de metri cubi. Tot în anul

Revoluției, producția de gaze a scăzut cu 3 miliarde de metri cubi, de la 25,1 la 22,2 miliarde de metri cubi.

Peste 20 de ani, România produce puțin peste jumătate din această cantitate: 12 miliarde de metri cubi, asigurate aproape egal de Romgaz și Petrom.

„O mică crimă“

Alte 6 miliarde de metri cubi se importau din Rusia, via Ucraina și via intermediari. „Ceaușescu nu a vrut să fie dependent de importurile de la ruși. Nu forțarea producției, ci folosirea gazului a fost nefericită atunci, în condițiile în care realizăm produse cu valoare adăugată mică, asta era o mică crimă. Foloseam mult gaz pentru a produce puțin”, a completat Șerbănescu. Conform datelor statistice, în 1989, investițiile în extracția de gaze naturale s-au redus cu 25% față de anul anterior, de la 3,760 miliarde de lei, în 1988, la 2,386 miliarde de lei.

„Anul 1989 nu s-a deosebit în privința gazelor cu nimic față de anii anteriori: era prioritară industria, și nu consumul casnic. Asta e clar. Concepția era că industria trebuie să meargă. Acum este o concepție inversă, să se oprească industria și să se asigure consumul populației”, continuă Șerbănescu.

Totuși, analistul precizează că, față de cazul actual, situația era mai încurajatoare în privința industriei și a modului în care resursele erau folosite. „Acum avem siderurgie, mașini și bușteni, dar noi nu facem ceasuri și nici măcar bunuri de larg consum care ar putea fi exportate pe bani mai mulți. Asta era și înainte de Revoluție, asta e și acum. Ba chiar structura exporturilor era mai modernă față de momentul actual, pentru că acum nu mai sunt vândute în străinătate o serie de utilaje, instalații și mașini-unelte pe care Ceaușescu le vindea în contracte negociate politic. Pe ele nu se luau de obicei bani, ci alte utilaje”, a mai explicat Șerbănescu.

(Continuare în pag. a II-a)

ARTICOLUL ZILEI

Portret „cinematografic“

Intră în scenă învăluit de întineric cu o misiune bine pusă la punct: să ocupe fotoliul de răchită și să joace la cea mai înaltă și strănsă căldură umană. Sufletul lui, al lui Florian Pittiş adică, este o jaluzeala deschisă. Problemele altora îl preocupă mai mult decât lanțul propriilor neliniști. Îl zdruncină profund lipsa de acțiune, fapt pentru care își face zilnic un program decalat pe ore. Seara târziu șterge de pe agenda tot ce a realizat și nu lasă pe mâine lucrul nefăcut astăzi.

De jure, el pentru astăzi își zdruncină gândurile.

Schimbă din mers diverse trenuri, joacă perfect în Laerete exact în ziua în care cea mai necuvenită veste din lumea asta îți poate veni: moartea mamei. Are două spectacole pe zi și între ele un meci al Rapidului și discuții înspumate cu prietenii, este regizorul a patru piese (ultima, „Cănele grădinarului”, o desfășurare ritmată acid); nu duce lipsă nici de voce, căci este din când în când și solist vocal; este poet și prieten cu Mircea Vintilă și Sorin Chifriuc, cei cu care pregătește un nou disc; are marele cult al prieteniei luminoase și inbujorate și mai are și marele altruism zămbitor al recunoașterii valorii unor Victor Rebengiuc sau Marcel Lunca, după propriile cuvinte cei mai nesuferit de convingători actori ai momentului.

(Continuare în pag. a II-a)

CALENDAR

13 ianuarie (vineri)

Soarele a răsărit la 7:49, a apus la 16:59

Luna a răsărit la 10:47

Sărbătoare creștină: Sfântul Cuvios Iacob din Nisibe

S-a întâmplat

la 13 ianuarie

1989

● La Moscova a fost dat publicității apelul „Către partid, către poporul sovietic” al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, adoptat la penultima de la 10 ianuarie 1989 a CC al PCUS în legătură cu alegerile de deputați populari ce vor avea loc în martie 1989. În apel se face un bilanț al activității desfășurate în ultimii ani și sunt înfățișate direcțiile fundamentale ale politicii partidului în viitorul apropiat.

● Biroul Politic al CC al Partidului Muncitoresc Unit Polonez a hotărât convocarea Conferinței Naționale pe probleme teoretico-ideologice a partidului nostru pentru perioada 2-4 februarie 1989, a informat agenția PAP.

● Președintele Franței, François Mitterrand, l-a primit, la Paris, pe ministrul chinez de Externe, Qian Qichen, aflat în vizită în Franța.

● Avioane militare israeliene au efectuat două raiduri de bombardament asupra teritoriului Libanului. Au fost atacate tabere palestiniene din regiune, înregistrându-se răniți și pagube materiale, a relatat agenția DPA.

● În ziua a treia a turneului internațional masculin de handbal de la Paris, România a trecut cu scorul de 29-24 (15-11) de formația Dynamo Berlin, calificându-se în semifinala competiției.

Ramona VINTILĂ

JURNALE PERSONALE

13 IANUARIE

Cu toate uriașele și nenumăratele descoperiri ce se tot fac de când lumea lume (fiele de orice fel: științifice, filosofice ori spirituale etc.), „nevoia” se află înaintea noastră, esența originară a adevărului odihnește încă în originea sa ascunsă (tot așa cum își încheie Heidegger eseuul lui intitulat Doctrina lui Platon despre adevăr, vezi pag. 202 din Repere pe drumul gândirii, în traducerea lui Kleiner și Liiceanu).

Arșavir Acterian, Jurnal în căutarea lui Dumnezeu, Institutul European, Iași, 1994, p. 197

(Continuare în pag. a II-a)

„NICOLAE VA SFÂRȘI PROST”, A PROFETIT GORBACIOV ÎN '87 (III)

Redăm în cele ce urmează conținutul discuției cu istoricul Valeriu Leonidovici Musatov pe tema relațiilor dintre Ceaușescu și Gorbaciov. Reamintim cititorilor noștri că în 1989, V.L. Musatov era prim-adjunct al șefului Secției Internaționale a CC al PCUS. În calitate de coordonator al sectorului Ungaria, România, Polonia și Cehoslovacia este un expert al relațiilor româno-sovietice din vârful puterii. Desigur că opiniile interlocutorului nostru sunt exprimate în consonanță cu particularitățile comu-

nicații din domeniul diplomației.

Jurnalul Național: Nicolae Ceaușescu în ce termeni „combătea” pe restroika?

V.L. Musatov: În ceea ce privește reformarea politică a socialismului, aici N. Ceaușescu era de neînduplecat. Și declara, că după anul 1965, în România au fost efectuate măsuri de democratizare a societății și coeziune a acesteia, a fost introdus noul mecanism economic, a fost extinsă „democrația muncitorească revoluționară” directă.

Dar și Honecker, și Jivkov afirmau aproximativ același lucru, că au înfăptuit de mult perestroika în țările lor. Ceaușescu obiecta și împotriva inițiativelor sovietice de dezarmare, lichidarea armelor nucleare, îi reproșa lui Gorbaciov cedarea în fața americanilor, soldată cu prejudicierea securității socialismului. Este adevărat, el a recurs la reducerea cu 5% a cheltuielilor militare și a efectivelor armate.

(Continuare în pag. a IV-a)

Agenda Elenei Ceaușescu

Problema „cadrelor” - cea mai importantă responsabilitate ce și-o asumase ea, continuă. Din nou Gh. Tănase „la prima oră”. Apoi Emil Bobu împreună cu Tănase.

De altfel, Tănase, înalt activist la secția organizatorică a CC al PCR, era ca și „rotit”. La începutul lui februarie își va lua în primire funcția de prim-secretar de partid și președinte al Consiliului Popular Județean Bacău. Ca orice activist, va mulțumi partidului pentru „încredere” și se va angaja în îndeplinirea sarcinilor. Dacă nu o și făcuse deja! Va pleca împreună cu toată familia și se va instala în „casa primului secretar” care există în fiecare municipiu reședință de județ. Cum familia Ceaușescu și ceilalți demnitari erau aprovizionați la București de gospodăria de partid, câte un „puț” al ei exista în fiecare județ. Exceptând nemulțumirea nevestelor de-a părăsi Capitala, în general demnitarii se bucurau să fie numiți în capul vreunui județ. Între teleconferințe și planare mai luau câte o gură de aer!

Între 10:30 și 11:30 s-a ținut și prima ședință CPEX a anului. Elena Ceaușescu i-a chemat apoi în cabinet pe Ursu, Curticeanu și Bobu.

Altă ședință (12:30-13:15) în „săliță” cu Tovarășul. Șeful de cabinet a denumit-o „Macheta planului financiar”. Aici s-au întâmplat, ca de obicei, lucruri hilare pentru finanțiști, „uite” de „invitați” precum Theodor Stoian și Nicolae Văcăroiu.

După prânz, la cabinetul Elenei Ceaușescu au intrat, pe rând, Constantin Mitea, Gheorghe Oprea și Ion Totu. Printre temele de presă și externe, nelipsite vor fi fost comentariile și opiniile despre vizita și întâlnirile lui Brucan la Moscova, fără stirea și aprobarea „partidului”. După lăsarea întinericului, la ora 18:07 a plecat din birou și Elena Ceaușescu.

Lavinia BETEA

JURNALUL OMULUI SIMPLU

„Ca să combată specula din alimentare, s-a format poliția piețelor“

Dumitru Catană avea 32 de ani în 1989 și era militan. Sectorist. „La începutul lui ianuarie 1989 au apărut manifestările în masă. De nemulțumire. Pe la stațiile de metrou, în zonele aglomerate, se aruncau manifeste. Populația își manifesta nemulțumirea și începuseră să se formeze grupuri de oameni care încercau să mobilizeze mesele. În urma declarațiilor făcute de Ceaușescu, că s-au terminat datoriile externe în '88, oamenii au crezut că o să se bage mai multe alimente în magazine. În schimb, alimentele au dispărut mai mult de pe piață. În mai, iunie au

început să carteleze consumul de ouă, carne, ulei, lapte, zahăr. Jumătate de kg de carne pe lună, jumătate de litru de ulei, șase ouă, astea erau rațiile de persoană. Și tacamurile de pui erau tot produse de carne, grăsimea la fel, era considerată produs din carne, la fel și salamul. Se dădea numai pe cartele, cu rația. Asta făcea obiectul celor mai mari nemulțumiri pentru cei care făceau naveta și care munceau în București. Ei lucrau în Capitală, dar nu puteau să cumpere, nu aveau cartele.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALUL ZILEI

Salariile și pensiile, decise în CPEX

În dimineața de vineri, 13 ianuarie, Nicolae Ceaușescu a condus ședința Comitetului Politic Executiv. S-a discutat din nou despre plan, producție, export, dar și despre creșterea pensiilor și salariilor. Ordinea de zi - mă-

suri pentru realizarea planului pe luna ianuarie și întreg trimestrul I al anului 1989; programul de realizare și punere în funcție a capacităților industriale; programul de recuperare a restanțelor la producția de export și de vânzare a mărfurilor destinate exportului; raportul cu privire la majorarea retribuțiilor pe anul 1989.

(Continuare în pag. a III-a)

DIN ARHIVA CC AL PCR

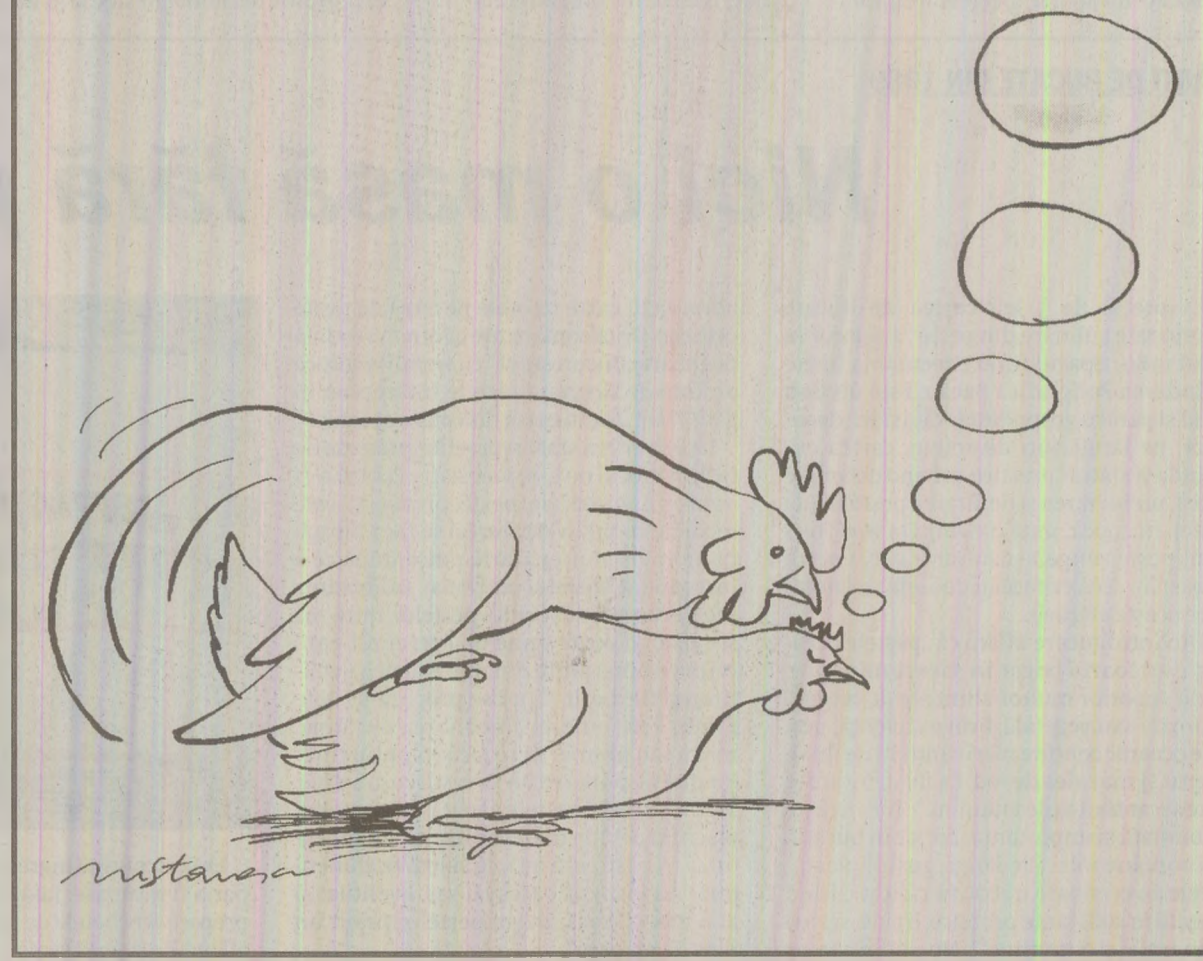
Ședința Comitetului Politic Executiv

Sub Președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a avut loc vineri, 13 ianuarie, ședința Comitetului Politic Executiv al CC al PCR. În cadrul ședinței, Comitetul Politic Executiv a examinat și aprobat măsurile pentru realizarea planului pe luna ianuarie și întregul trimestru I al anului 1989. S-a subliniat că în primele 10 zile ale anului au fost obținute, în general, rezultate superioare față de perioada corespunzătoare a anului trecut, ceea ce pune în evidență hotărârea fermă a oamenilor muncii de a îndeplini prevederile stabilite pe 1989. În același timp, s-a relevat că în activitatea unor ministere, centrale și întreprinderi au continuat să se manifeste deficiențe, care au făcut ca realizările pe această perioadă să nu se situeze la nivelul planului, al posibilităților existente.

Pornind de la rezultatele obținute și îndeosebi de la neajunsurile manifestate, de la concluziile desprinse din analizele efectuate în cadrul recentelor consfătuiri de lucru de la CC al PCR, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a cerut Guvernului, ministerelor, centralelor, unităților economice, organelor și organizațiilor de partid să ia neîntârziat măsurile ce se impun pentru o cât mai temeinică organizare a muncii, desfășurarea corespunzătoare a producției, pentru întărirea ordinii, disciplinei și a spiritului de răspundere în toate domeniile de activitate, pentru o largă mobilizare a colectivelor de oameni ai muncii, astfel încât în decada a doua a lui ianuarie să se recupereze toate restanțele și să se intre în normal cu realizarea planului, iar pe întreaga lună să se obțină chiar o depășire a acestuia. S-a indicat să se acționeze cu fermitate pentru realizarea ritmică, integrală, a producției fizice și, în primul rând, a celei destinate exportului, a tuturor indicatorilor de plan. În mod deosebit, secretarul general al partidului a insistat asupra necesității încadrării stricte în normele aprobate, reducerii în continuare a consumurilor de materii prime, materiale și energie, utilizării depline a capacităților, mașinilor și utilajelor, folosirii judicioase a forței de muncă și a timpului de lucru, sporirii mai accentuate a productivității muncii, a eficienței economice. O atenție de primă ordine va trebui să se acorde, de asemenea, aplicării programelor privind perfecționarea organizării și modernizarea proceselor de producție, ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut ministerelor, centralelor, întreprinderilor să urmărească zi de zi modul cum se realizează prevederile de plan, să soluționeze operativ toate problemele de care depinde îndeplinirea planului pe luna ianuarie, pe trimestrul I și pe întregul an 1989.

(Continuare în pag. a II-a)

CARICATURA ZILEI

Navele maritime intrau în Portul Brăila una după alta

„Isaceea - 250 centimetri, scade 5 centimetri, gheață la mal; Galați - 315 centimetri, scade 7 centimetri, gheață la mal; Brăila - 330 centimetri, scade 14 centimetri”. Vocea din difuzor anunța, ca în fiecare zi, între orele 11:50 și 12:00, cotele apelor Dunării.

La 11 ianuarie 1989, ofițerii Căpitaniei Portului Brăila ascultau datele cu interes. Trei nave maritime erau așteptate să ajungă în portul brăilean, iar condițiile de navigație depindeau de vreme și de debitul fluviului. În ciuda frigului, vapoarele au ajuns la ora stabilită, iar operațiunile portuare au început fără întârziere. România lui Ceaușescu încă mai plătea la datoria externă, iar Portul Brăila era ticsit de mărfuri pregătite să ia calea exportului. Aluminii de la Slatina, tablă și laminate de la Galați, cereale din insula Mare a Brăilei, hârtie de la combinatul din Brăila, plus alte și alte mărfuri umpleau până la refuz danele portului. Echipa de docheri lucrau în schimburi să încarce navele. Veneau oameni din toată țara să muncească în port, cum pleacă azi căpșanarii în Spania, iar pentru cazarea lor se foloseau internatele liceelor din Brăila.

În ultimul an de comunism, când România lui Ceaușescu încă mai plătea la datoria externă, porturile de la Dunăre erau adevărate furnici. Docherii munciau în trei schimburi la încărcarea navelor, iar sloganuri precum „Stima noastră și mândria, Ceaușescu, România” acopereau cu litere de un metru pereții magaziiilor din port.

În registrele Căpitaniei Brăila figurează trei nave intrate în port, la 11 ianuarie 1989: două sub pavilion turcesc, „Kapitan Kemal” și „Eubekir”, și una sub pavilion URSS, „Vashod”. Au plecat încărcate cu mii de tone de cereale, hârtie, lingouri de aluminiu, laminate și profile. Prin natura activității, portul era una dintre puținele locații în care românii puteau intra în contact cu cetățenii altor state.

Marinarii străini erau însă atent monitorizați de către „organele” vremii. „Ni se puseseră în vedere să ne limităm strict la discuții pe teme de serviciu. În afara programului nu aveai voie să stai de vorbă cu marinari de pe navele străine. Unii colegi au fost văzuți vorbind pe stradă cu străini pe care-i cunoscuseră cu câteva ore înainte în port. A doua zi au fost chemați la băieții cu ochi albaștri, să dea explicații”, ne-a povestit Nicu Burcuși, căpitan port gradul II pe vremea lui Ceaușescu.

În ciuda activității economice intense, viața Portului Brăila nu mai era la fel de pitorească în ultimul an de comunism, cum fusese înainte de război când i se dusese buhul în toată lumea pentru distracțiile oferite de fetele lui „Tanti Elvira”. În '89, oamenii muncii trebuiau să fie serioși și conștiincioși, să cinstească sloganele cu „Trăiască Partidul Comunist Român” sau „Stima noastră și mândria, Ceaușescu, România”, scrise cu litere de un metru de-a lungul pereților magaziiilor din port. Dincolo de fațada crispată a comunismului însă, brăilenii profitau la greu de prezența marinarii străine. Țigări Kent și Assos, cafea Alvorada, gumă de mestecat „Tipi-Tipi”, blugi „Levi's” sau săpun „Lux” ajungeau în port pe navele străinilor și intrau imediat în circuitul comercial clandestin de care profita toată lumea, în special „organele” de control. Bineînțeles, oficial operațiunea era strict interzisă, iar cei prinși suporați rigorei legii. Și atunci însă, ca și acum, dacă era băiat descurcăt, scăpai. Căpitanul Nicu Burcuși își amintește cazul unor docheri asupra cărora s-au găsit vreo zece baxuri de țigări străine. „Erau pe șalupa «Magnolia», parcă. Existau dispoziții ca toți cei găsiți făcând bișniță să fie dați imediat afară din serviciu, așa că băieții aștia de pe «Magnolia» s-au mutat imediat cu serviciul la Giurgiu, ca să li se piardă urma și să nu fie conședeați”, ne-a povestit Burcuși.

Florentin COMAN

SESIZĂRI, SUGESTII, RECLAMAȚII

PECO nu onora toate comenzile de butelii

„Ne scrie cititorul nostru Ion Vișan din Strada Liniștei nr. 33, Sectorul 1, om la vârsta respectabilă de 76 de ani. Este nemulțumit de activitatea unora dintre cei ce se ocupă de distribuția buteliilor de aragaz și, după faptele pe care le relatează, are și de ce. Îi dăm, așadar, cuvântul: «Cu puține zile înainte de sfârșitul lui octombrie 1988, am făcut o comandă de butelii de aragaz și mi s-a confirmat nr. de comandă - 6.913 - pentru ziua de 31 octombrie. Neli-vrându-mi-se comanda la data fixată, am dat telefon la reclamații (682841 și 682844) și mi s-a răspuns că livrarea este pe drum, în curs de efectuare, să nu mă impacientez. (era pe ziua de 1 XI 1988). Nu mi s-a livrat comanda nici pe ziua de 1 și am reușit să prind (e o minune!) din nou biroul de reclamații, pe ziua de 2 noiembrie, anul trecut. Tovarășă de la telefon a binevoit să se intereseze de cazul meu și m-a reprogramat pe ziua de 4 XI, sub nr. 2.102.

După câteva zile de așteptări, am sesizat în scris pe tovarășul responsabil al secției de îmbuteliere și distribuție a buteliilor (Str. Coralilor nr. 18). Dar a trecut și luna noiembrie și nici o speranță...»

Omule aveți dreptul și la butelii, pe baza comenzii făcute, și la un răspuns. Conducerea PECO este de acord? Așteptăm precizări.

În plus, ținem să subliniem că la redacție primim săptămânal zeci de semnale critice în legătură cu modul defectuos de distribuție a buteliilor. În consecință, este necesar ca răspunsul să prevadă măsuri concrete pentru întărirea ordinii și disciplinei în acest important sector de activitate.”

Scînteia, 1989, Nr. 14431

tv 13 ianuarie 1989

19:00 Telediscur
19:25 Tezele și orientările formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu - program de muncă și acțiune revoluționară. Înfiptura exemplară a planului de investiții.
Redactor Florica Rădulescu
19:45 România în lume. Președintele Nicolae Ceaușescu: o nouă gândire politică, o nouă abordare a căilor de soluționare a marilor probleme ale contemporaneității
20:05 Copiii cântă patria și partidul. Program muzical-literar-coregrafic susținut de formații ale pionierilor și șoimilor patriei.
Redactor Eugen Patriche
20:25 Învățământ-cercetare-pro-

ducție. Studenție - spirit novator.
Redactor Livia Diaconu
20:45 Rolul familiei în societatea noastră. Marea bucurie.
Redactor Alexandru Stark
21:00 Avem cuvântul! Selecțiuni din programul unor brigăzi artistice.
Redactor Grigore Pop
21:15 Univers, materie, viață. Emisiune de educație materialist-științifică. Din tainele naturii. Producția a Televiziunii din Republica Socialistă Cehoslovacă.
Redactor Ștefana Bratu
21:40 Farmecul muzicii. Pagini orchestrale.
21:50 Telediscur
22:00 Închiderea programului

DIN ARHIVA CC AL PCR

Ședința Comitetului Politic Executiv

(Urmare din pag. 1)

Secretarul general al partidului a subliniat că îndeplinirea planului pe luna ianuarie, la toți indicatorii, reprezintă o condiție hotărâtoare pentru buna desfășurare a întregii activități de realizare a prevederilor de plan pe acest an, așa cum s-a stabilit. Dezbătând, în continuare, alte aspecte ale activității economice, CPEx a examinat Programul de realizare și punere în funcțiune a capacităților industriale și a locuințelor restante din 1988. În acest cadru, s-a relevat necesitatea intensificării ritmului de lucru pe toate șantierelor, a întăririi ordinii și disciplinei, a unei mai bune organizări a activității de construcții și montaj, astfel încât, o dată cu îndeplinirea prevederilor de plan pe această perioadă, să fie realizate și puse în funcțiune, până cel mai târziu la 1 Mai, toate capacitățile de producție restante din anul trecut. Pornindu-se de la faptul că în general ne-realizările unor obiective de investiții s-au datorat, în principal, nelivrării la timp a utilajelor tehnologice și întârzierii lucrărilor de construcții-montaj, s-a cerut ministerelor constructoare de mașini să asigure, printr-o bună organizare a activității, livrarea, până cel mai târziu în luna martie, a tuturor utilajelor necesare investițiilor restante. De asemenea, s-a arătat că se impune să fie luate măsuri hotărâte pentru asigurarea îndeplinirii integrale a programului de locuințe pe 1989, concomitent cu realizarea, suplimentar, în prima jumătate a acestui an, a apartamentelor restante din 1988. S-a indicat să se asigure o bună eșalonare, pe luni, a investițiilor, astfel încât, până în luna iunie, să înceapă execuția tuturor locuințelor stabilite pentru anul în curs, iar, practic, în ultimele luni ale anului, noiembrie și decembrie, să se deschidă șantierelor pentru locuințele prevăzute în 1990. În același fel, pe bază de eșalonare pe luni, trebuie programate și investițiile industriale, ceea ce va asigura o folosire rațională a forței de muncă.

S-a apreciat că înfiptura integrală a obiectivelor de investiții are o importanță deosebită pentru realizarea, în bune condiții, a planului general de dezvoltare economic-socială a țării în acest an, în actualul cincinal.

În legătură cu activitatea de comerț exterior, CPEx a analizat Programul de recuperare a restanțelor la producția de export pe anul trecut și de vămuire a mărfurilor destinate exportului, existente în stoc la 31 decembrie 1988. Avân-

du-se în vedere că acest program a fost discutat amănunțit cu toate ministerele producătoare, s-a stabilit să se ia măsuri ferme pentru ca, până la 20 ianuarie, să fie realizată în întregime producția de export restantă, concomitent cu îndeplinirea sarcinilor de export pe luna ianuarie a acestui an. În toate întreprinderile cu sarcini de export va trebui să se asigure o cât mai bună utilizare a capacităților de producție și a timpului de lucru, astfel încât toate contractele cu beneficiarii externi să fie îndeplinite la termenele prevăzute și în condiții de înaltă calitate. De asemenea, pornindu-se de la faptul că în analizele pe ministere s-au clarificat toate problemele legate de vămuire și livrarea produselor destinate exportului și aflate încă pe stoc, s-a cerut să se acționeze cu cea mai mare energie ca programul de lichidare a acestor stocuri să fie riguros respectat, încât în cursul lunilor ianuarie și februarie toate aceste stocuri să fie vămuite și expediate și să se intre în normal cu întreaga activitate de realizare a exportului.

Să avem, de asemenea, în vedere - a cerut tovarășul Nicolae Ceaușescu - că, acționând pentru realizarea programelor de dezvoltare a unor ramuri și pentru mai buna organizare a activității, să asigurăm condițiile necesare ca toți oamenii, și în primul rând tineretul, absolvenții din acest an, să fie cu toții încadrați în muncă. Să nu rămână nimeni neincadrat în muncă, a subliniat secretarul general al partidului. Aceasta trebuie considerată ca fiind una din obligațiile de bază ale societății noastre, ale statului, ale fiecărui sector de activitate! Nu putem să adoptăm concepțiile lumii capitaliste, care pornesc numai de la realizarea de beneficii cât mai mari în detrimentul oamenilor muncii, pe seama creșterii șomajului și sărăciei!

Asigurarea locurilor de muncă, creșterea calificării oamenilor - a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu în cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv al CC al PCR - reprezintă condiții obligatorii pentru buna desfășurare a întregii noastre activități, pentru ridicarea nivelului general al muncii în toate domeniile.

Trebuie să realizăm perfecționarea întregii activități, care este un proces complex și care trebuie să se desfășoare permanent. De altfel, aceasta este viața și dezvoltarea în spirit revoluționar a societății - a subliniat, în încheiere, secretarul general al partidului.

DANIC, Fond CC al PCR - Secția Cancelarie, dos. nr. 1/1989

ARTICOLUL ZILEI

Portret „cinematografic“

(Urmare din pag. 1)

De facto, folosind tot prezentul (adverb și adjectiv), reflectorul îi decupează în foșnetul evantaililor și al scâncetului sporturilor și vi-l aduce mai aproape: seamănă cu un Rege Soare transformat în Ariel, care la rândul lui îl imită pe un comis-voiajor britanic înbrăcat într-un blazer peticit la coate. El (Florian Pittis) numai pentru teatru și prin teatru își exprimă dorința năvalnică de a fi al veacului copil. Asta nu înseamnă că „joacă teatru”. Nu, nicicum. Ca un copil mare ce-l interpretează pe generalul Puf la o încântată și afectuoasă serbare școlară, el (Florian Pittis) joacă viața pe scenă, în sensul mărinimos al cuvântului. Sens cunoscut de foarte puțini, sens care se topește în artistic ca o zăpadă la Târgul Moșilor. El (Florian Pittis) greșete mereu și mereu o ia de la capăt, căci nemulțumirea de sine multă fericire aduce la capătul drumului. Drumul se știe, se vede, se află, dar cine știe dacă are vreun capăt!

Și de ce nu s-ar mai putea spune și altceva despre Florian Pittis? De pildă, la vârsta deplină maturității creatoare, nu-l prea vedem distribuit în alte filme decât „Duminica la ora șase”, „Gioconda fără surăs”, „Frumoasele vacanțe”, „Veronica”, „Mama”, „Reteaua S”...

Absolvent al liceului „Gheorghe Lazăr”, bucureștean de-al lui Mateiu Caragiale, locuind la al șaselea etaj al unui bloc de la care se poate observa lacom Muzeul Național de Istorie, cititor atent și pasionat, înzestrat cu acrobția unei cărți de Tarot, Florian Pittis, un inteligent actor al uneia dintre cele mai bune trupe de teatru din țara noastră, „Bulandra”, poate să dea, ca și până acum, din suflarea sa neîntrerupt pentru scenă, pentru ecran, pentru disc, pentru poezie în limba română.

Nicolae ILIESCU
România Literară, nr. 2/1989

Ceaușescu risipea gazele naturale în 1989

(Urmare din pag. 1)

„Tovarășii, mai puneți o haină în plus!“

Cum marea parte a producției de gaze naturale și a importurilor luau calea industriei energofage, populația ajunsesse sacrificată. „Gazele aveau o presiune scăzută în sistemul de distribuție și câteodată nu mai foloseau practic la nimic, mai ales ziua, când lucrau uzinele”, spune Șerbănescu. O dată ce muncitorii terminau lucrul și ajungeau acasă, gazele începeau să revină. Ba chiar, pe timpul nopții, oamenii mai făceau cu schimbul pentru a da drumul la gaze să ardă în bucătării și să le supraîncălzească. Toate acestea se combinau cu tehnologia de transport mai slabă față de cele de azi.

Ajunându-i la urechi că populația este nemulțumită, Ceaușescu s-a referit la problema într-un discurs pe care toată lumea îl ține și acum minte. „Ceaușescu a spus într-un discurs: «Nu mai murmurăți, ci mai puneți o haină în plus». Toată lumea cunoștea discursul, pentru că nu era unul despre realizări, ci despre lucruri comune”, spune Șerbănescu. „Încălzirea, grosul era în sistemul centralizat de termoficare și, ca orice sistem centralizat, era controlat direct, așa că toată lumea suferea”, mai precizează analistul.

Daniel IONAȘCU

Nae Ionescu, regele gazelor

Dispeceratul Național de Gaze funcționa în sediul Ministerului Petrolului de pe Calea Victoriei (vis à vis de actualul Minister al Economiei).

La etajul doi, câteva camere erau destinate acestui punct nodal al sistemului de distribuție a gazelor naturale din România. În anul '80, directorul dispeceratului era inginerul Nae Ionescu, un om mai degrabă firav, cu un defect de coloană, pe care dacă îl vedeai pe stradă nu ai fi dat doi bani. Ionescu era însă un inginer eminent, care cunoștea industria gazelor ca pe propriile buzunare. Era celebru în toată industria românească, deoarece în acei ani în care cotele de gaze erau litere de lege doar el le mai îndulcea, făcea posibilă supraviețuirea la limită a unor combinate din chimie și metalurgie. Domn' Nae stătea aproape în permanență cu două telefoane la ureche și al treilea deschis pe birou, conducând în încăperea modestă un mecanism vital. În jurul sefului s-au format câțiva specialiști care au condus Dispeceratul după ieșirea lui Domn' Nae la pensie, imediat după 1989. Pentru a înțelege tensiunea în care se lucra atunci în industria gazelor, supra-solicitați de consumurile industriale, vă povestim cum a fost asigurată presiunea în sistem în centrul Capitalei, văduvit în perioadele de ger.

Era în 1987, cu câteva zile înainte de desfășurarea Conferinței Naționale a PCR. Bucureștii se afla sub ger de câteva zile, la sfârșit de noiembrie. Un colonel de securitate a venit la Domn' Nae să-l acuze de sabotaj pentru că în Sala Palatului, unde urma să se desfășoare Conferința, era la fel de frig ca afară. Domn' Nae, hătru și calm, îi spune: „Suntem pregătiți, domn' colonel. Nu o să stea nimeni cu căciula în cap în sală”. Și a trecut la acțiune. A decis oprirea Combinatului de Îngreșăminte de la Turnu Măgurele și apoi a celui similar de la Slobozia. Presiunea a crescut în câteva ore în centrul Bucureștilor și a început să se încălzească Sala Palatului. Necazul a plecat de la primul secretar de la Teleorman, care l-a reclamat pe Domn' Nae lui Dincă. Acesta l-a chemat la ordin pe ministrul Petrolului. A sosit în anchetă chiar colonelul de securitate care ceruse „presiune la sală”. Domn' Nae l-a zis: „Cred că mă arestai mai repede dacă loveai țurțurii prezidului. Așa am zis că e o avarie pe conductele spre Turnu Măgurele și Slobozia. Dacă vrei, pornim combinatele, dar să vină oamenii pregătiți cu căciuli la Conferința Națională”. Colonelul a plecat, și cele două combinate au avut presiune după ce s-au reparat avarile Imaginare. Conferința se încheiea. [Dan CONSTANTIN]

CĂRȚI DE BUCATE DIN 1989

Nici o masă fără pește oceanic... congelat!

La prețul de 5 lei, cartea de bucate „Preparate culinare din pește” a apărut în anul 1989, tiparul fiind executat la Întreprinderea Poligrafică Bacău. Este un bun ghid și pentru gospodinele de astăzi, deoarece, pe lângă 190 de rețete, cartea cuprinde și sfaturi practice privind decongelarea, prelucrarea și desăurarea peștelui (de altfel, în epocă, puteai cumpăra mai frecvent pește congelat sau sărat decât pește proaspăt, ceea ce făceau deosebit de necesare aceste sfaturi).

Din introducere aflăm că „peștele oceanic este foarte bogat în săruri minerale, fiind superior multor alimente de origine animală sau vegetală. Prin excelență, peștele oceanic conține mari cantități de fluor, cupru și mai ales de iod. La fel de ridicată este și cantitatea de vitamine”. Tot aici este subliniată și importanța icrelor în bucatăria românească: „Pe lângă gustul plăcut, icrele au o valoare nutritivă ridicată, fiind bogate în substanțe proteice, lipide, săruri minerale și vitamine”. Nu întâmplător

abundă în carte rețetele pe bază de pește oceanic. Orice român care a intrat vreodată pe „poarta Bucureștilor” cu trenul își aduce aminte de sloganul care te întâmpla în gara Triaj: „Nici o masă fără pește oceanic!”

Iată și câteva sfaturi practice propuse de carte (autorul nu este precizat). „Pentru a-și menține gustul de pește proaspăt, este recomandabil ca sărarea să se facă numai în momentul preparării, adică după ce a fost curățat, spălat și porționat. La aburirea sau fierberea înăbușită a peștelui, între vas și capac se poate pune un șervet ud, care reține o bună parte din mirosul degajat în timpul fierberii. Când se prepară peștele prăjit, este bine ca împănarea cu făină, mălai sau pesmet să se facă cu puțin timp înainte de punerea lui în vasul cu grăsime. În felul acesta peștele capătă un gust mai plăcut și devine mai crocant, pe lângă faptul că își pastrează intactă valoarea alimentară. Adaosul de cașcaval ras, eventual și altă brânză rasă, îi dau peștelui prăjit un plus de savoare.”

Deși cu puține ingrediente, toate rețetele par a fi gustoase. Iată de exemplu cum se prepară crochetele de merluciu (merluciu, alături de stavrid și macrou, era unul dintre

peștii întâlniți cel mai des în containerele frigorifice de la Alimentară): aveți nevoie de merluciu cu cap un kg, unt 150 g, ulei 300 ml, 4 ouă, pesmet 200 g, făină 250 g, lapte 500

ml, ceapă 250 g, piper măcinat și sare după gust. Peștele se decongelează, se curăță de solzi, se îndepărtează intestinele și capul, se spală și se pune la fiert împreună cu ceapa tăiată mărunt. După ce a fiert, se scot oasele. Carnea se toacă cu mașina cu sită mică. Se prepară un sos alb din unt topit, în care se pune făina dizolvată în 250 ml lapte. Se adaugă restul de lapte și se fierbe cca 20 de minute, apoi se strecoară și se lasă să se răcească. Tocătura de pește se pune în sos împreună cu două ouă, sare și piper după gust. Se amestecă până când compoziția se omogenizează bine. Din această compoziție se fac crochete care se trec prin ou bătut și pesmet. Se prăjesc în ulei până se rumenesc puțin. Se consumă calde sau reci.

Pentru zacusca cu stavrid, ingredientele sunt: stavrid cu cap 2 kg, ceapă 700 g, morcovi 500 g, castraveți murați 750 g, măsline 150 g, ulei 150 ml, vin alb 100 ml, 2 foi de daifin, 1 fir de cimbru, 2 legături de pătrunjel verde, sare și piper după gust. „Peștele se decongelează, se curăță, se îndepărtează

capetele, se spală, se porționează, se sărează și se piperează. Ceapa tăiată în bucăți mari, morcovii și castraveții tăiați în lungime se înăbușă în 50 ml ulei și 200 ml apă caldă, 30 de minute. Se adaugă apoi măslinele, foile de daifin, cimbrul, piperul, sarea și 1,5 l de apă fiartă. Se lasă să fiarbă împreună înăbușit. Când sunt aproape fierte, se adaugă pasta de tomate diluată cu 100 ml de apă și se mai fierbe cca 5 minute, după care se pun într-o tavă. Separat se înăbușă peștele în 100 ml de ulei și se așază apoi peste legumele din tavă. Se toarnă vin, se presară pătrunjel verde deasupra. Tava se ține la cuptor pentru gratinat cca. 10 minute. Se consumă caldă sau rece.”

Aprăpe în toate rețetele se precizează că peștele se decongelează, ceea ce probează că este o carte „adaptată” realității anului 1989, când gospodinele făceau coada la raionul specializat pentru a cumpăra cei câțiva stavridi ori macroule congelate cu care încropeau masa zilnică a familiei.

Carmen DRĂGAN

CONSPIRAȚIILE ȘI OPRIMAREA, FANTOMELE MEMORIEI SCRITORILOR DIN TIMIȘOARA

La începutul lui ianuarie 1989, lumea literară a Timișoarei vibra de un soi de eferescență, provocată de presimțirea unui eveniment ce promitea să se întâmple. Mulți dintre intelectualii timișoreni au început anul cu sentimentul că „schimbarea la față” a României este aproape. „Noi eram cu televiziunea pe sărbi, învășam sărbește, informația care circula prin Timișoara era mult mai importantă decât prin alte părți, starea de așteptare era mai vie. Aveam relația directă cu Europa prin cercurile maghiare, germane, aveam prieteni prin Cehoslovacia care comunicau, sărbi, croați...”, își amintește Cornel Ungureanu, critic și istoric literar, președinte al Uniunii Scriitorilor, filiala Timișoara.

În aerul încărcat de prezentimente, la 13 ianuarie, spre seară, câțiva scriitori care participau la cenaclul literar „Sorin Titel” erau înștiințați printr-un bilet pus pe ușă că cenaclul s-a suspendat, povestea scriitorului Nicolae Dancu-Petniceanu, președinte-fondator al cenaclului. „Ședințele le țineam sâmbăta la Casa de Cultură a Municipiului Timișoara, unde, la etaj, într-o încăpăre modest mobilată. În ziua aceea, ar fi fost prima ședință de lucru și urma ca profesorul Gheorghe Tohăneanu, un mare estetician, să vorbească despre limbajul poetic eminescian. Am găsit însă lacătul pe ușă și un bilet de director. Ulterior am aflat că cenaclul a fost închis de Consiliul Culturii și Educației Socialiste a Județului Timiș, la propunerea poetului Anghel Dumbrăveanu, care era la vremea aceea președintele filialei locale a Asociației Scriitorilor și membru în comitetul județean de partid pe la sectorul de propagandă. El lucrase împreună cu Sorin Titel la revista Orizont și a făcut această propunere din motive subiective.”

Anghel Dumbrăveanu este considerat unul dintre reprezentanții „generației Nichita”, alături de alți câțiva scriitori timișoreni. Unul dintre ofurile lui Nicolae Petniceanu este și acela că nu a fost primit în Uniunea Scriitorilor. „Eu întotdeauna am fost un nonconformist și, deși am 25 de cărți scrise, unele premiate în străinătate, nu m-au primit în uniune. Eu despre Ceaușescu și despre partid nu am scris niciodată, nici nu mi s-a cerut niciodată”, Nicolae Petniceanu mai susține că motivația lansată de Anghel Dumbrăveanu, atunci când a făcut propunerea de suspendare a activității cenaclului, a fost că Sorin Titel, unul dintre fondatorii curentului omnicin în literatura română,

La ședința de deschidere a cenaclului au participat printre alții conf. univ. dr Ion Neață (la microfon), în dreapta sa poetul Damian Ureche, membru al Uniunii Scriitorilor din România, prozatorul Mircea Pora. Arhiva personală a lui Nicolae Petniceanu

era socotit un scriitor decadent, ceea ce nu era pe placul partidului. „În plus, eu fusesem sancționat cu vot de blam cu avertisment pentru atitudine antipartinică, întrucât într-o ședință de partid îl criticasem aspru pe un oarecare Păun, instructor activist care răspundea de noi.”

În contrapartidă, Alina Dumbrăveanu susține că soțul său, Anghel Dumbrăveanu, nu a făcut niciodată parte din comitetul de partid și că Petniceanu spune neadevăruri despre el pentru că nu l-a agreat niciodată. „Sorin Titel i-a fost prieten de suflet soțului meu, nu a avut niciodată o asemenea inițiativă. El coordona într-adevăr cenacurile, dar nu el a închis. Petniceanu l-a făcut soțului meu în acea perioadă o reclamație la Elena Ceaușescu, pentru că nu sunt primiți scriitorii în Uniune și din această cauză i s-au amănât niște cărți care erau la editură pentru a fi publicate. El întotdeauna a luat apărarea scriitorilor, de mai multe ori a fost chiar sancționat pentru niște greșeli care nu erau ale lui, aparute în Orizont.”

În sprijinul afirmațiilor Alinei Dumbrăveanu vine și scriitorul Cornel Ungu-

reanu, care susține că acuzațiile lui Petniceanu reprezintă un șir lung de fantezii. „Petniceanu a fost colonel sau general de Securitate și, la un moment dat, adjunctul șefului Aeroportului Timișoara. Nu a fost vorba de nici o directivă pentru închiderea acestui cenaclu, era chiar un cerc foarte oficial care s-a sfodcat din cu totul alte motive decât cele politice. Dumbrăveanu nu a fost în nici un comitet de partid, nu avea nici o funcție politică, nu s-a ocupat de nici o propagandă.” Cornel Ungureanu mai spune că aceia care frecventau cenaclul „Sorin Titel” aveau anumite funcții importante în zonele militare ale Timișoarei și erau clar implicați politic. Pe de altă parte, recunoaște că Nicolae Petniceanu „are un șir de merite față de unii colegi literari, pentru că el era, la un moment dat, omul cu vizele pentru pașapoarte. A dat vize câtorva colegi care nu s-au mai întors și atunci a fost eliberat de la pașapoarte și trimis la aeroport. El este un povestitor foarte harnic, a făcut cercetări în ceea ce privește istoria și cultura Banatului, are o insistență pe un domeniu al cercetării, dar opțiunile politice ne despart. Eu i-am dus

dosarul pentru includerea în uniune, dar Dimisianu, când a văzut funcțiile pe care le-a avut, a avut o reacție de respingere și a fost un vot total negativ. S-a mai încercat o dată cu dosarul, dar a avut iarăși o reacție vehement negativă.” Cornel Ungureanu afirmă că s-ar putea ca acest cenaclu să fi fost făcut tocmai pentru a dizolva cenaclul Uniunii Scriitorilor, „unde era o libertate de mișcare care nu convenea Securității și partidului.”

Cenaclu „Sorin Titel” se inaugurasă în decembrie 1988, la inițiativa lui Nicolae Petniceanu, cel pe care maestrul Titel îl ajutase să debuteze în revista Orizont. „Fiecare ședință era prefațată de un medalion literar închinat unei personalități literare din istoria Banatului, acest lucru plăcuse maestrilor Mircea Șerbănescu și Alexandru Jeleleanu. Nu aveam activități care să deranjeze prea mult lume. Se citeau poezie, proză, eram însă mereu supravegheați de la Biroul de Securitate, de la partid, de la cultură... Venea întotdeauna cineva, chipurile ca să asculte...”, povesteste Nicolae Petniceanu. Scriitorul, ajuns acum la senectute, s-a retras în comuna Mehadia, acolo unde s-a născut „legănat

într-o copăie, sub un cuprot de cărămidă, din care curgea cenușa pe blana pisicilor”.

Dincolo de disputele privind motivele închiderii cenaclului „Sorin Titel”, cei mai mulți dintre scriitorii timișoreni sunt de acord că, încă de la începutul celui an, ceva plutea în aer. Cornel Ungureanu povestește că a anumite William Marin, profesor la Facultatea de Istorie a Universității de Vest, insistă pe lângă mulți scriitori și profesori „să meargă la Iliescu, pentru că Gorbaciov o să-l pună pe el”. Revista Vip de Banat publica anul trecut mărturia criticului Marcel Tolcea, directorul Muzeului de Artă din Timișoara, care îl evocă pe același William Marin: „La acea dată eram redactor la Editura Facla și am fost contactat de un profesor universitar de socialism științific, William Marin, care a tinut morțiș să îmi spună așa: «Până la finele anului, Criminalul va fi lichidat». Criminalul era Ceaușescu și fix în clipa în care mi-a spus acest lucru mi s-a făcut frică. (...) M-a asigurat că știa totul despre mine, inclusiv că am evitat să scriu în volumul omagial dedicat lui Ceaușescu”.

Câteva luni mai târziu, profesorul de

socialism a plecat în Germania și a publicat în Der Spiegel un articol în care povestea că a condus la Timișoara o rețea de rezistență. „Nu era nici vorba de așa ceva, noi aveam între noi doar niște discuții. Știu că niște cunoștinți au fost atunci la întâlnirea cu Iliescu, dar mai departe nu mai știu nimic”, povestește Cornel Ungureanu. Acesta își mai amintește că, tot la începutul anului, alături de alți scriitori, trebuia să lanseze o revistă la Casa Studenților, lucru pentru care se organizase o întâlnire la care urma să se discute despre traducerea lui Heidegger. Trebuia să vină, printre alții, Gabriel Liiceanu și Andrei Pleșu, însă întâlnirea a fost interzisă. „Fiecare dintre prietenii mei care și-a văzut dosarul de la Securitate a descoperit cât de atent era urmărit, ce număr mare de informatori ne păzea și își făcea misiua istorică.”

Din a doua parte a anului, lucrurile au devenit din ce în ce mai ciudate, iar controalele și atenția partidului sporiseră. Cu câteva luni înainte de decembrie, sentimentul că sistemul se surpă devenise foarte clar pentru mulți dintre intelectualii timișoreni.

Carmen DRAGOMIR

JURNALUL OMULUI SIMPLU

„Ca să combată specula din alimentare, s-a format poliția piețelor”

(Urmare din pag. 1)

Ca să combată actele de speculă la măcelării, la alimentare, s-a format poliția piețelor. Pe la jumătatea lui ianuarie 1989, parcă. Se lucra în trei schimburi. Erau trei-patru ofițeri de la economic, trei-patru securiști, agenți, subofițeri, agenți de ordine și, în ultima perioadă, se băgasă și persoane din întreprinderi, de la gărzile patriotice, care aveau ca scop să verifice dacă venea carnea, ca nu cumva să se dea mai mult decât era pe hârtie. Pentru orice produs cumpărat, omul trebuia să semneze. Se putea lua doar un kilogram, 700 de grame de persoană.

Perioada aia a fost cea mai bună pentru gestionarii, pentru șefii de unități, tot surplusul îl vindeau la prețuri duble, triple. Deși exista un tabel cu cei care aveau dreptul la alimente, deși atunci când își luau rația trebuia să semneze, de foarte multe ori se furau alimente. Pentru că pe liste se aflau trecuri și cei plecați în armată, și decedații. Nu se putea calcula cine vine și cine nu vine să ia rația. La sfârșitul lunii, se strângeau și 300-400 kilograme de carne nericidată pe care cei de la alimentară, de la măcelării, o dădeau pe sub mână. Nu aveai cum să-i verifici. Semnau ei în dreptul celui care trebuia să-și ia porția de alimente și gata. Le vindeau

la prețuri de trei-patru ori mai mari. Era un talmăș-balmăș. Nu avea cine să-i tragă la răspundere. Nimeni nu era depistat, ca nu aveai nici o posibilitate. Dacă îl găseai pe unul că a luat mai multe kilograme de carne, îți arăta că a semnat pentru el, dar și pentru vecina, că e bolnavă și bătrână și că nu a putut veni să-și ia rația. Se găseau tot felul de tertipuri pentru a scăpa. Se îmbrăcău în negru și spuneau că au o înmormântare în familie, că le-au murit mama, tata și că trebuie să facă parastas. Nu îți venea să te duci să-i verifici. Cumva îi păsuim. La Miliția Sectorului 6, unde eram eu arondat, nu cred că a fost amendat vreun om, deși știam foarte bine că se întâmplau foarte multe cazuri în care oamenii făceau speculă.

Cel care cumpăra la negru risca să facă închisoare de la o lună la trei ani, în baza decretului 306, care spunea că făpta persoanei care cumpără mai multă mâncare decât necesarul pe o lună e pedepsită cu închisoarea. La fel și în cazul celui care vindea. Dar cum puteai să dovedești că el a luat mai mult? Trebuia să verifici câți membri sunt în familie, să te uiți pe tabel, era complicat. Mai ales că în Veteranilor, de exemplu, erau 7 alimentare, 4 măcelării și 2 milițieni. Era imposibil să controlezi cele aproape 500 de persoane care stăteau la coadă. Erau

multe cozi. Munca noastră era inutilă. De fapt, era o acțiune mai mult de intimidare. Că amenzi nu le dădeam. De peste tot, de la primari, de la șefii noștri, ne veneau ordine să nu le facem nimic celor pe care îi prindeam, le era frică de manifestări, mai ales că cei care încălcau legea erau, în primul rând, ei. Pe atunci mai existau și casele de comenzi. Făceau comanda de acasă. Se dădeau fără rație. Dar dacă nu voiau să-și dea, nu își dădeau. Spuneau că nu mai au nici carne, nici ouă, nimic. Le dădeu primarilor și atât. Acolo se găsea nes, cafea serioasă, nu nechezol. Atmosfera era foarte tensionată. Nimeni însă nu avea curajul să provoace o isterie în masă, îl lăsam să vorbească, să se vaite. Îl auzeam șușotind pe la cozi. Era perioada de Sărbători, dacă te duceai la cineva acasă, toată lumea avea frigiderule pline de carne, lumea cumpăra, de teamă să nu moară de foame. Cele mai căutate erau congelatoarele cu trei sau cu cinci rafturi. Și doar nu țineau aer în ele.

Cu brazii de Crăciun nu au fost probleme, se găseau. De la Romsliva veneau brazii, se vindeau la metru. 1 metru jumătate costa 15 lei, de la 1 metru jumătate în sus aveau alt preț, nu conta cât de frumos, cât de bogat era. Că era gol, că arăta ca un băț, același preț era.” (A consemnat Carmen PREOTESOIU)

(Urmare din pag. 1)

Urări de bine de la Passionaria

Nu toți membrii CPEx au luat parte la ședința din dimineața de 13. C. Olteanu, bunăoară, secretar al CC, se afla în celălalt capăt al Europei. La Madrid s-a întâlnit cu Dolores Ibaruri, faimoasa milităntă comunistă supranumită Passionaria, la acea dată președinte al Partidului Comunist spaniol. Olteanu era cu treabă în capitala Spaniei: lua parte la congresul de unificare a Partidului Comunist din Spania cu Partidul Comunist al Popoarelor Spaniei.

Cântarea României, faza pe județ

Presa vremii anunță debutul fazei pe județ și pe sectoarele municipiului București a concursului național Cântarea României ediția 1989, ce urma să se desfășoare din ianuarie până în aprilie. „Permanență a spiritualității noastre socialiste, scria presa, festivalul a oferit în etapa de masă un cadru stimulant de afirmare a talentelor autentice în domeniile creației și interpretării, de promovare a lucrărilor originale, cu un profund mesaj umanist, patriotic, revoluționar, dând noi dimensiuni creației științifice și tehnice românești.” În principal, concursul început la finele anilor '70 avea ca scop promovarea amatoriilor cu aptitudini la cântat, dansat, recitat. Talentele nebănuite se găseau în școlile și fabricile patriei. Organizate în ansambluri de dansuri, brigăzi artistice de agitație, trupe de teatru, coruri,

făceau repetiții, participau la concurs în diferitele lui faze, și cine se califica mergea mai departe.

Model nou de microbuze

Prima săptămână din ianuarie le-a adus bucurărilor care circula pe liniile de maxi-taxi 502, 508 și 528 puțin confort. Întreprinzerea de Transport București se dotase cu microbuze noi, desigur mai performante, produse la Întreprinderea „Autobuzul”. Noile mijloace de transport în comun ieșite pe traseu aveau o capacitate de 21 de locuri, erau mai confortabile și mergeau cu viteză mai mare. Aveau motor de 85 cai-putere. I.T.B. dispunea la acea oră de numai 43 de microbuze Rocar. Se angaja însă în fața călătorilor ca până la sfârșitul anului să suplimenteze cu încă 150.

Expeditor, Yasser Arafat

Ziarele centrale au publicat răspunsul lui Yasser Arafat la mesajul prin care Nicolae Ceaușescu îl felicită cu ocazia Zilei Revoluției Palestiniene. În aceeași zi apărea și la Londra o declarație a lui Arafat, în ziarul de limbă arabă Al-Sharg Al-Awsat. „Lupta noastră este o luptă între două culturi. Statul palestinian nu a fost încă înființat. Avem nevoie de teritoriu”. Mesajul liderului palestinian către Ceaușescu n-avea cum să scape neobservat de Iosef Govrin, ambasadorul Israelului la București. „Am notat că președintele Ceaușescu, scrie ambasadorul, a condiționat în felicitarea sa către Arafat recunoașterea de către România a statului palesti-

nian de recunoașterea de către OEP a rezoluției Consiliului de Securitate 242, a existenței Israelului și de asigurarea existenței independente a tuturor statelor din regiune, inclusiv Israelul, în pace și securitate. Dar Arafat a trecut cu vederea în răspunsul său către Ceaușescu toate acestea, mulțumindu-i pentru sprijinul României la proclamarea statului palestinian, pentru dreptul la autodeterminare al palestinienilor și pentru realizarea dreptului de întoarcere – care va provoca lichidarea independentă a statului evreiesc.”

Orășelul la Piatra-Neamț, deschis tot timpul anului

După tradiție, bradul, fie el „de Crăciun” sau „de iarnă”, se desfășea în ziua de Bobotează. După Sf. Ion, sârbătorit la 7 ianuarie, prilejurile de petrecere se cam sfârșeau. Nu însă și la Piatra-Neamț. Pentru a mai prelunge puțin bucuria copiilor și mirosul de vacanță, oficialitățile locale au hotărât să mențină deschis orășelul tot timpul anului. Copiii din Piatra-Neamț aveau la dispoziție peste 80 de aparate de joacă – tobogane, carusele, scăricoburi, spalieri, leagăne, cărora li se adăugau o cetate miniaturală, un labirint, un șah uriaș, diferite chioșcuri de forme cât mai atrăgătoare. Unul dintre ele – obligatoriu sub forma Omului de Zăpadă. La realizarea spațiului de joacă și-au dat concursul arhitecții M. Iacob, Tatiana Suhani și Traian Bonciu, precum și toate întreprinderile economice din localitate.

Cristina DIAC

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. 1)

Ciudat capriciu al memoriei de a reține fără nici o ezitare aceste numere foarte vechi, de mult îlesite din uz: 772 – numărul meu matricol pe care-l purtam pe braț în liceu; 1974 – numărul de circulație al Opel Kapitän-ului; 2785 – telefonul nostru de la Timișoara; 4554 – telefonul lui Pompil, desființat, bineînțeles, prin 1950, când i-au dat afară din casă...

Radu Ciobanu, Târmul târziu. Jurnal 1985-1990, Emia, 2004, p. 167

Din nou telefon de la Mme Hélène. S-a făcut bine. M-am făcut bine? Va veni negreșit într-o zi cu tot materialul. Contribuția ei la cultura română! Are multe poezii dăruite ei de Poet, scrise cu mâna lui. Dar să nu aștept cumva actualul ei „partener”, care e, cum mi-a mai spus, obtuz. Mare clinician, mare chirurg pe vremuri, dar obtuz. Așa că rămâne cum am vorbit: vine ea pe la mine, să-mi arate proiectele ei. Să nu suflu o vorbă, mă roagă, mai ales să nu spun ceva soacră-mii ori prietenelor ei, căci, deși ele sunt femei comme il

faut, sunt cam limbate, iar ea se teme de fostul ei giner, medicul, care o pândește. Știu eu că omul acela i-a intrat în casă cu o servietă și a ieșit cu două geamantane? A încercat în ele tot ce a putut clupi. Ea are atâtea lucruri scumpe în casă, atâtea artă (lungeste pe aaaa la acest cuvânt sacru), încât habar nu are ce-i lipsește, nu poate ține nici o evidentă... Bietele supraviețuitoare, bietele naufragiate ale fostei lumii leri, tot așa, m-am dus la o prietenă a soacrei mele, care mă rugase să-i împrumut reviste vechi. I-am dus și zece ouă, știam că o duce greu, ouă nu se găsesc etc. Foarte fericită, mai ales că era tocmai ziua ei, parcă întusem. Imi spune apoi, imediat, că așteaptă ca soacră-mea să-i trimită un nou zăvor, poate cu alarmă, căci cele două pe care le-a instalat recent nu o pot apăra totuși de vecini: ei continuă să-i intre în casă, în absență, să-i cotrobăie prin lucruri, să-i fure o cafea din dulap, un ruț obținut cu mari greutăți ori, pur și simplu, să-i murdărească baia, să-i presare praf galben pe covoraș, să-i mănșească prosoapele ș.a. Și apoi, uite, nu aud eu zgomotul ăsta? Ce zgomot?, întreb naiv. Rădică un deget: Ascultă! Ascult. Nimic. O tăcere tjuitoare și atât. Departe, uruitul infundat al străzii. Li zic că nu

aud. Vino și sezi aici, schimbă ea cu mine fotoliul, de aici se aude! Mi-e rusine, recunosc că parcă aș auzi ceva, dar foarte slab. Ei da, acum e slab, zice, dar să văd eu ce hărmălaie e noaptea! Vecinii ei au pus în funcție un motor, un fel de huruitoare care nici ea nu poate dormi (sic!), și-a pus și Oropax-uri, dar degeaba, zgomotul lor e mai puternic, mai perfid, vor s-o distrugă, ce mai! Îi recomand din nou să încerce un schimb de locuință, ce altceva puteam să-i zic? Dincolo de perete nu se auzea nici un fel de motor...

Văzut ieri filmul lui Bertolucci, 1900. Îl mai începusem o dată, dar l-am abandonat, mi s-a părut lung și fără interes. Acum, urmărit cu mai multă răbdare: parțial interesant, mai ales în imaginea (pe alocuri excepțională) și în sondajul freudian. Dar după 1918, mai ales după fascism, devine de un schematic obsesiv, cu clișeele regăsite în tot ce s-a spus despre perioada respectivă. – La Leninakan s-ar fi descoperit un supraviețuitor, după peste 30 de zile de la catastrofa lui cutremur. Îl cheamă... Agopiani Seara, emisiune a lui Negro despre G. Superficial și pe alocuri forțat, penibil. Dacă textul ăsta e de la Cacoveanu, care vrea să-mi ia un interviu pentru „Steaua”, așa cum

i-au luat lui G., lui Marino ș.a. Îi dau întâlnire pentru duminică înainte de prânz. – Vasile Popovici, înscris la admiterea pentru doctorat, la Leopold. În mod normal, cu dosarul lui, cuprinzând două cărți, articole publicate în țară și străinătate, solidă activitate publicistică, nu ar avea probleme. Însă Leopold e ambarasat, fiindcă s-a înscris, tot la el, și soția secretarului pe Centrul universitar de partid. Totuși, laudă pe P., laudă în gura mare, la ședință, azi, cartea acestuia despre personaj. „Băiat foarte bun, foarte serios”, dar nu vorbește nimic despre doctorat. La rectorat au venit și „temele”, anunțate de Leopold, pentru faimoasa admitere: de un diletanțism! Iată: 1. O teorie posibilă a formelor în evoluția poeziei și teoriei literare contemporane. Direcții. Tendințe. 2. Romanul românesc azi. Tipologie. Soluții. Orientări. 3. Orientări în istoriografia literară românească (G. Călinescu, Vl. Streinu, Ș. Cioculescu, D. Popovici, I. Breazu). 4. Ceremonialul și cântecele de secerat în tradiția populară românească. 5. Pădurea: mit și simbol în cultura populară românească. Deci, a tunat și le-a adunat... Mircea Zăciu, „Jurnal IV”, Editura Albatros, București, 1998, p. 369-371

Dumitru Catană (foto mijloc, în uniformă) avea misiunea de a constata starea de spirit de la cozi

Oțelul, după Juventus Torino, a luat-o pe Dunăre în jos

Campionatul 1988-1989 a fost, probabil, cel mai urât din întreaga existență a grupării gălățene. Un sezon despre care fostul mijlocăș la închidere și actualul președinte al clubului, Marius Stan, nu ar dori să-și amintească decât prin prisma „dublei” cu Juventus Torino, din Cupa UEFA.

Marius Stan și sora sa, Mihaela. Aceasta juca în echipa de handbal a Oțelului Galați

În afara zilei de 7 septembrie 1988, când Oțelul a răpus pe Stadionul Dunărea, în fața a peste 30.000 de spectatori entuziaști, „Bătrâna doamnă” a Italiei, cu Altobelli, Rui Barros, Michael Laudrup și Nicolò Napoli printre titulari și cu Dino Zoff pe banca tehnică, nimic nu a decurs așa cum și-ar fi dorit Marius Stan și ceilalți colegi ai săi. Oțelul se reunea la începutul lui '89 pentru o parte a doua a campionatului la finalul căruia avea să retrogradeze. „Jucăria” pe care o construise cu un an înainte Costică Rădulescu n-a mai funcționat nici sub bagheta lui Cornel Dinu, nici sub cea a „Părintelului” Nelu Sdrobiș și nici a lui Mircea Dridău. „E într-adevăr de mirare cum o echipă care cu un an în urmă terminase campionatul pe locul 4, după Steaua, Dinamo și Victoria, sezonul următor n-a mai fost în stare nici măcar să se mențină în Divizia A. Îndepărtarea regretatului Costică Rădulescu a fost o măsură total nepotrivită. Dintr-o echipă plină de entuziasm, am devenit una fără nici un fel de motivație. Dacă îmi amintesc bine, în decurs de un an am avut nu mai puțin de patru cupluri de antrenori, iar acest lucru s-a repercutat asupra noastră, a jucătorilor, care am devenit neîncrezători în forțele noastre. Vina pentru acea retrogradare a fost însă împărțită, în culpă fiind deopotrivă antrenorii, jucătorii și conducerea clubului. E drept, din punctul meu de vedere, la o echipă antrenorul trebuie să fie precum o mână, să se plieze pe degete, să nu fie nici largă, ca să cadă, dar nici strâmtă. Până la urmă însă, acel regres al nostru a fost oarecum firesc, fiindcă noi eram o echipă de provincie care ajunsese la o mare performanță într-un interval de timp relativ scurt”, rememorează Marius Stan, pentru care retrogradarea, prima și singura din cariera sa de jucător, dar și din cea de conducător de club, a fost de-a dreptul insuportabilă. Cum a reacționat Marius Stan la acest eșec? „La finalul sezonului m-am lăsat de fotbal.

Nu glumesc, chiar așa am procedat! Le-am transmis conducătorilor clubului că nu sunt de acord să joc în Divizia B și, cum un transfer la altă echipă nu a fost posibil, am renunțat să mai joc. Preț de jumătate de an am lucrat la combinat, am fost inginer metalurgist. Apoi a urmat transferul la Progresul Brăila, cu care am promovat imediat în Divizia A. Asta se întâmplă însă imediat după Revoluție. Probabil că, dacă n-ar fi căzut regimul Ceaușescu, acum aș fi fost tot inginer metalurgist, ar fi avut grijă de mine comunistii. Glumesc, desigur!” Cum-necum, Marius Stan canalizează discuția tot către perioada de glorie a Oțelului, începută în toamna lui '87. „Haideti să vă spun cum am ajuns noi să jucăm pe Stadionul Dunărea! S-a întâmplat înaintea unui meci de campionat cu Rapid. Oțelul era considerat, ca și acum, echipa orașului, iar lumea voia să jucăm partida cu guleștenii pe „Dunărea”, o arenă mult mai încapătoare decât era stadionul nostru. Au fost atunci tot felul de discuții, iar conducerea Combinatului și autoritățile locale ne-au convins până la urmă să ne mutăm. Dar nu am acceptat oricum. Mi-amintesc că la vremea respectivă aveam o primă de victorie de 1.000 de lei, dar

am obținut de la conducători promisiunea că pentru fiecare gol în plus pe care îl vom avea la finalul meciului față de Rapid să mai luăm câte 1.000 de lei. I-am bătut cu 5-0 și am luat fiecare câte 6.000 de lei. De atunci a devenit „Dunărea” casa noastră”, a povestit unul dintre cei mai buni jucători ai Oțelului. Revenind la sezonul 1988-1989, Marius Stan nu a dorit să vorbească despre un alt episod nefericit. De fapt, mult mai nefericit decât retrogradarea Oțelului în eșalonul secund, cel mai nefericit cu puțință, unul dintre oamenii de bază ai echipei. Surian Boral, punându-și capăt zilelor. Motivul? Părinții jucătorului de etnie tătară nu l-au dat acestuia acceptul să se căsătorească cu iubita lui, care, fiind româncă, era în dezacord cu religia lor. „Nu vreau să-mi mai amintesc, pentru că a fost o mare decepție pentru noi toți ceea ce s-a întâmplat atunci. Păcat de el, Boral era un jucător foarte talentat care ar fi putut avea un viitor mare.” Așadar, componenții Oțelului Galați se reuneau în urmă cu 20 de ani pentru un sezon plin de neîmpliniri, catastrofal. În cele 17 partide ale returului, gruparea de la Dunăre n-a reușit să agonisească decât 14 puncte, iar cu o zestre totală de 28 de puncte avea să ter-

mine campionatul prima sub linie și să ia drumul Diviziei B, la braț cu Rapid și cu ASA Târgu Mureș.

Marius MIHALCEA

Statistică

Linia de clasament la începutul anului 1989

14. Oțelul 17 5 4 8 21-34 14p

Puncte realizate pe teren propriu la finalul turului de campionat 1988/1989: 8 (a pierdut câte 2p la Corvinul, FC Farul și Victoria, câte 1p la „U” Cluj-Napoca și FC Olt); puncte obținute în deplasare: 6 (câte 2p la FC Bihor și Univ. Craiova, câte 1p la ASA Tg. Mureș și FC Argeș).

Golgeteri echipei: O. Popescu, Ralea – câte 4 goluri, Antohi, Hanghiuc (2 din 11 m) – câte 3, M. Stan, Drăgoi – câte 2, Ion Gigi, Anghelinei, Profir – câte unul.

Jucători folosiți: 21 – M. Stan – 17 jocuri, Călugăru, Anghelinei, Burcea, Profir, O. Popescu – câte 16, G. Popescu – 15, Antohi – 14, Boral, Drăgoi – câte 13, Ion Gigi, Ralea – câte 12, Baicea – 11, Hanghiuc, Oprea – câte 7, V. Tănase – 6, Agiu, Podoabă – câte 4, Budacă – 2, Gh. Popa, Chebac – câte unul.

Media notelor echipei: 6,18; media notelor jucătorilor (pe baza a minimum 10 jocuri): 1. Anghelinei 6,65, 2. M. Stan 6,52, 3. Călugăru 6,37; cele mai mari note: 8 (Călugăru – etapele a XI-a și a XV-a; Anghelinei – etapa a XI-a; Baicea – etapa a XI-a; Ralea – etapa a XV-a).

Cartonașe galbene: 24 (9 suspendări) – 12 jucători (cele mai multe: G. Popescu, Anghelinei – câte 4)

Cartonașe roșii: Boral (etapa I), Agiu (etapa a III-a), Budacă (etapa a IX-a).

A beneficiat de 4 loviturile de la 11 m – 2 transformate (ambele Hanghiuc), 2 ratate (ambele Profir); a fost sancționată cu 7 penalty-uri – 5 transformate, 2 ratate.

A expedit 162 de șuturi (109 „acasă”, 53 în deplasare), din care 86 pe poartă (56 „acasă”, 30 în deplasare).

amintiri

Napolitanele speciale „Carmen” erau apreciate ca fiind unele dintre cele mai bune dulciuri ale vremii.

SĂ RĂDEM CU EI!

Anecdote din toată lumea

O soție, într-un acces de sentimentalism, își întreabă soțul:
– Dragul meu, dacă eu aș muri, ce ai face?
– Aș căuta să mă consolez, rămânând văduv toată viața! – răspunde prompt soțul.

Un hoț de buzunare este prins în flagrant delict. Adus în fața judecătorului, e condamnat la o amendă de 50 de dolari. Polițistul care l-a arestat îi spune judecătorului:
– Domnule judecător, nu va putea plăti amendă. Nu are asupra lui decât 20 de dolari.

– Atunci, dă-i drumul în mulțime, fără să-l pierzi din ochi, și arestează-l după o oră.

Operatorul de film îi spune actorului:
– Acțiunea e foarte simplă. N-ai altceva de făcut decât să sari de pe acest acoperiș pe cel al casei de peste drum. Totuși, fii atent să nu cazii! Trebuie să facem economie la peliculă.

Din Revista Rebus nr. 11/1989

vremea

În țară, vremea s-a menținut relativ caldă pentru acea perioadă a anului. Temperatura aerului a fost cuprinsă între 0 și 10 grade, iar noaptea, între -7 și +3 grade. În zonele joase s-a semnalat ceață. În București, vremea s-a menținut relativ caldă, cerul fiind degajat. Vântul a suflat slab. Temperatura maximă a fost de 8 grade.

„Nicolae va sfârși prost”, a profetizat Gorbaciov în '87 (III)

(Urmare din pag. I)

în noiembrie 1986, bunăoară, la reuniunea de lucru a liderilor țărilor membre ale CAER, M. Gorbaciov a menționat într-o formă generală că nu trebuie grăbite evenimentele în sfera dezarmării, cu atât mai mult să se întreprindă pași unilaterali. Iar F. Castro a declarat clar că România mai bine ar da mijloacele reduse cu 5% pentru sprijinirea Angolei. N. Ceaușescu a început atunci să explice acțiunile întreprinse de el. A spus că și așa el livrează armament, acordă ajutor militarilor de eliberare națională și tinerelor state independente de orientare socialistă.

Discuții în contradictoriu – ascușe zăririlor și diplomaților – au fost de la început...

Pe măsura aprofundării liniei perestroikăi s-a demonstrat tot mai clar că N. Ceaușescu se pronunță împotriva cursului urmat de Gorbaciov. În special, în opinia lui V. Medvedev, fost membru al Biroului Politic, secretar al CC al PCUS, pentru conducătorul român era inacceptabil exemplul perestroikăi sovietice în dezvoltarea glasnosti, a democratizării autentice, nu declarative a vieții sociale, în creșterea rolului Individului, reunirea pluralismului ideologic, apoi a celui politic. Între timp, din România parveneau informații despre interesul stărnit în partid și în rândul opiniei publice față de procesele desfășurate în Uniunea Sovietică. Au urmat măsuri de interdicție, deoarece Ceaușescu vedea în perestroika sovietică o amenințare la adresa regimului său.

A încercat chiar M.S. Gorbaciov s-o „popularizeze” printre cetățenii români în vizita făcută la București în 1987.

M. Gorbaciov a acceptat fără o dorință deosebită să vină în vizită la București în mai 1987. Atmosfera în timpul vizitei a fost de față, organizată dinainte. Este posibil însă că Gorbaciov tot mai spera să explice unele probleme în discuțiile cu Ceaușescu și în contacte cu opinia publică.

Cuvântarea sa la „mitingul prieteniei” a fost menită să explice esența perestroikăi,

să confirme disponibilitatea de colaborare. Secretarul general al PCUS nu a adresat însă laudele protocolare obișnuite la adresa „stăpânului”. Acest lucru a fost vizibil pentru mulți și a provocat iritarea lui Ceaușescu. Ciocnirea directă între ei a avut loc la dineul intim de la reședința lui N. Ceaușescu. Liderul român, așa cum a relatat translatorul nostru, N. Rembievski, a început să-l povățuiască pe Gorbaciov, l-a îndemnat să renunțe la inițiativele de politică externă. Și în general să se ocupe de îmbunătățirea vieții poporului sovietic – a recomandat Ceaușescu –, dar să manifeste prudență în problemele democratizării și glasnosti. Elena Ceaușescu demonstra că românii trăiesc mai bine decât oamenii sovietici. M. Gorbaciov, cu sprijinul R.M. Gorbaciov, a respins aceste atacuri și a declarat: „Ceea ce prezentați dumneavoastră ca societate a bunăstării și umanismului nu are, după părerea mea, nimic comun nici cu una, nici cu alta. Mențineți toată țara în stare de teamă, izolând-o de lumea inconjurătoare”. Gorbaciov a subliniat că nu are nevoie de sfaturi, iar Ceaușescu ar face bine să țină pasul cu viața și să se gândească la transformările ce se impun.

Au povestit și ofițeri din sistemul de pază și protecție a cuplului Ceaușescu despre furia celor doi, mai ales împotriva Raisiei Gorbaciov, după cea întâlnire. Ce concluzii a comunicat însă M.S. Gorbaciov la Moscova?

Liderul sovietic a plecat din București cu un sentiment apăsător. Era clar că N. Ceaușescu nu era în stare să meargă pe calea înnoirii, democratizării și glasnosti, întrucât se temea de eșecul propriului sistem și al conducerii autocrate. Atunci, Gorbaciov lăsa a spus colaboratorilor săi apropiați niște cuvinte profetice: „Nicolae va sfârși prost”.

Cum au continuat după asemenea ceartă?

Noile convorbiri de răspuns în timpul vizitei lui Ceaușescu la Moscova în octombrie 1988 au confirmat din nou interesul manifestat de România în extinderea colaborării economice, în obținerea unor

cantități suplimentare de țigări, în desfacerea producției autohtone. Propunerile românești au fost destul de declarative, de aceea Gorbaciov a răspuns că trebuie calculat totul bine, vom face ceea ce este realist și ceea ce-i stă în putință părții sovietice. În comportamentul lui Ceaușescu a apărut însă o trăsătură nouă. Înțelegând, probabil, caracterul ireversibil al schimbărilor din țările socialiste și temându-se de influența acestora asupra României, a încercat măcar să frâneze desfășurarea acestora. Sub lozincă solidarității revoluționare, el i-a propus lui Gorbaciov „să găsească timp pentru o analiză aprofundată a problemelor construcției socialiste”, convocând nu mai târziu de octombrie 1989 o reuniune de lucru a conducătorilor partidelor comuniste din țările socialiste. După părerea sa, concluziile unei asemenea consfățiri, nu vor avea un caracter obligatoriu, dar, dacă vor fi acceptate de toți, va fi foarte important... Acționând în spiritul solidarității, vom putea să afirmăm puterea socialismului în țările noastre și în întreaga lume.”

Excepționdu-l pe Ceaușescu, cui îi convenea, din blocul socialist, propunerea aceasta?

Problema unei reuniuni de lucru s-a aflat la ordinea zilei mult timp. Ceaușescu a trimis o scrisoare în această chestiune. La sfârșitul lunii ianuarie 1989, V. Medvedev, membru al Biroului Politic, secretar al CC al PCUS, sosit la București, i-a comunicat lui Ceaușescu că PCUS împărtășește interesul pentru desfășurarea unei asemenea reuniuni. S-au acumulat multe probleme, dar întâlnirea trebuie pregătită în mod serios. De aceea este necesar ca la început aceste chestii să fie examinate la consfățuirile secretarilor CC cu probleme economice și ideologice. Iar după aceasta să aibă loc o reuniune a secretarilor generali și a primilor secretari ai partidelor frățești. N. Ceaușescu a respins o asemenea abordare și a insistat asupra desfășurării întâlnirii la nivelul cel mai înalt dintr-o dată. Potrivit spuselor sale, numai această pot soluționa „problemele cardinale pentru destinele socialismului. Cu cât vom organiza mai târziu reuniunea la cel mai înalt

nivel, cu atât se vor aduna mai multe fenomene negative în practica construcției socialiste”. El a subliniat că în România nu sunt „probleme deosebite”, și nu pentru acest motiv propune întâlnirea. A insistat ca reuniunea să aibă loc până la consfățuirea Comitetului Politic Consultativ a Tratatului de la Varșovia, planificată a avea loc la București.

Unde erau independența și neameteștul în treburile interne de altădată?

Se poate constata că sub influența evenimentelor din lumea socialismului, în atitudinea lui Ceaușescu a avut loc o modificare esențială. Părea că el s-a îndepărtat de poziția declarată în favoarea independenței și neameteștul. Era nerăbdător să discute problemele altor țări socialiste și partide, invocând legitățile generale ale construcției socialismului. Îi critica pe unguri, făcea aluzii transparente la adresa Uniunii Sovietice. A încercat să înghebeze un fel de alianță conservatoare cu Honecker, i-a propus noului secretar general al PMS Ungar, Grosz, să acționeze împreună împotriva lui Gorbaciov, promițând, în schimb, să reglementeze peste un an problemele cu minoritatea ungară. În final, Ceaușescu s-a certat cu noua conducere ungară. În iulie 1989, la Moscova, ungurii i-au mulțumit lui Gorbaciov pentru eforturile depuse pentru împăcarea acestora.

Din arhivele presei nu răzbate nici un eoc din atmosfera aceasta atât de tensionată!

În general, Ceaușescu acționa în rolul „aparătorului socialismului” și, probabil, dorea să fie arbitru. Era animat, în primul rând, nu de grija față de cauza comună, deși aceasta exista în declarațiile lui; principalul consta în îngrijorarea sa pentru situația din România. Reuniunea pe care a propus-o Ceaușescu nu a avut loc. Apropo, M. Jakes a propus și el atunci o reuniune de lucru pe probleme economice.

După Consfățuirea Comitetului Politic Consultativ de la București (iulie 1989, n.n.) a avut loc o întâlnire scurtă a liderilor partidelor. În paranteză fie spus, E. Honecker nu a fost prezent, deoarece în ajun fusese spitalizat de urgență. Motiv pentru care din

partea RDG a participat W. Stoph. Au fost examinate probleme de politică externă, iar W. Jaruzelski a relatat despre infrângerea PMU la alegerile pentru Seim și Senat și despre faptul că va trebui să împartă puterea cu „Solidaritatea”.

Dar Ceaușescu ce zicea despre asemenea noutăți?

Încă de la sfârșitul anului 1980, N. Ceaușescu înclina spre ideea unei intervenții colective a trupelor țărilor socialiste în Polonia. În anul 1989, el a vorbit din nou despre necesitatea unor acțiuni comune. La reuniunea multilaterală de la Moscova de la 4 decembrie 1989, consacrată în mod oficial rezultatelor convorbirilor lui M. Gorbaciov cu G. Bush la Malta, a avut loc ultima întâlnire a secretarului general sovietic cu N. Ceaușescu. Apropo, ei singuri rămăseseră în posturile lor printre foștii conducători, toți ceilalți participanți erau noi. M. Gorbaciov a descris această întâlnire în cele două volume de memorii ale sale.

Stenograma părții române o cunoaștem. Ce observații consemnează Gorbaciov?

După părerea sa, pe liderul român îl speriaseră mersul evenimentelor din Europa de Est, istoria cu demisia lui Honecker. Ceaușescu a rugat să se dea o apreciere. Gorbaciov i-a spus că, în pofida caracterului contradictoriu al proceselor ce aveau loc, domină în acestea schimbările cu caracter democratic. Și că nu există temeiuri pentru afirmații referitoare la falimentul sau sfârșitul socialismului. Ceaușescu a propus din nou o reuniune a partidelor comuniste. A subliniat că Uniunea Sovietică trebuie să ia inițiativa... La aceasta Gorbaciov a spus: „Ceea ce trebuie făcut acum, Nicolae, nu facem prin perestroika noastră”. I-a amintit că și pe Jakes, și pe Honecker îi sfătuiseră să nu întârzie, să nu piardă timpul.

Peste trei săptămâni, la București au început demonstrații populare concomitent cu lovitura de stat pusă la cale în interiorul elitei de partid și de stat și a armatei. La 25 decembrie, soarta cuplului Ceaușescu a fost hotărâtă de un tribunal militar constituit ad-hoc. Destrămarea URSS și demisia lui Gorbaciov au avut loc peste doi ani.

L-ați observat și dvs. pe Ceaușescu în ultima sa vizită la Moscova din 4 decembrie 1989. Ce amintiri aveți?

Comparând propriile observații cu ceea ce au scris și relatat alți martori ai ultimei întâlniri de la Moscova, pot confirma că N. Ceaușescu era posomorât, frământat și uneori inhibat. S-a înviorat doar o singură dată, atunci când a amintit că în anul 1968 a condamnat intervenția în Cehoslovacia. S-a bălbăit mai mult ca de obicei, pe față i-a apărut o grimasă. La el și înaintea puteai observa urme de salivă la colțul gurii. Noi toți consideram că sistemul său nervos este serios afectat. De data aceasta ne-a atras atenția culoarea pământie a feței. În legătură cu aceasta îmi amintesc că pe adresa lui Gorbaciov a sosit o scrisoare de la Paris din partea unei cetățene române, care lucrase, chipurile, la policlinica guvernamentală din București și care nu mai revenise în țară. Aceasta afirma că N. Ceaușescu suferea de un cancer de prostată și pentru vindecarea acestuia, conform unei rețete din bătrâni, se folosea sângele nou-născutului. Este o istorie de coșmar, nu știu cât este de adevărată.

Nu este. Dar a fost crezută în ultimele zile din '89...

Se pune întrebarea de ce Uniunea Sovietică nu s-a amestecat în evenimentele din România. Și încă până la tragedia din 1989 nu a contribuit la înlăturarea de la putere a dictatorului N. Ceaușescu. Într-adevăr, la Moscova se cunoștea bine situația din România. Existau informații și în legătură cu stările de spirit protestatare din cadrul elitei superioare, dar cercurile armatei și în opinia publică. Mai mult, diferitele grupări din opoziție, așa cum scriu în memoriile lor M. Gorbaciov și V. Medvedev, adresau cereri de ajutor. Răspunsul lui Gorbaciov a fost negativ. Acesta considera că un amestec direct contravine principiilor politicii sale externe. Uniunea Sovietică a fost printre primele state care au recunoscut noua putere din România intruchipată de Frontul Salvării Naționale.

Vă mulțumim.

Interviu realizat de Lavinia BETEȘ și Vasile BUGA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											

SONATA LUNII

ORIZONTAL: 1) Astrul nocturn îi pare acestui romantic român (Dimitrie 1819-1872), „un glob de aur” sporind încremenirea nopții în care se odihneau, pe vale, oștile lui Mihai. 2) Artist plastic francez de origine germană (MAX; 1891-1976) care a participat activ la mișcarea dadaista, alăturându-se apoi suprarealiștilor, autorul lucrării „Moon Mad” – Atribuit pentru un teren încă nelucrat. 3) Emil Florea – Om de cultură român, intemeietor al învățământului, presei și teatrului românesc în Moldova (Gheorghe; 1788-1869), semnatarul fabulei „Soarele, luna și vântul”. 4) Telegrafice fără fir (siglă) – „Luna din călimară”, volum de versuri aparținând acestui scriitor român (Cezar; 1925-1962). 5) Instrument muzical de suflat – Fiul mătușii. 6) Vas de pământ – Localitate în Iran – Străveche civilizație amerindiană la care zeita Lunii era patroana căsătorilor. 7) Prozator francez, maestru al anticipației (Jules; 1828-1905), autorul cunoscutului roman „De la Pământ la Lună” în care apar pentru prima dată rachetele capabile să realizeze desprinderea din imbrățșarea de fier a gravitației terestre – Epocă – Bold. 8) Bacante (livr.) – Scriitor englez (John; c. 1553-1606), autorul piesei „Endimion sau Omul din Lună”. 9) Unitate de măsură pentru luminanță (fiz.) – Localitate în Thailanda – Echipa sportivă. 10) Din creația acestui scriitor și publicist român (Ion; 1895-1964) am ales romanul „Kunatceii” – Balaur care mânăncă Luna în basmele oltenesti. 11) Prozator, poet și eseist italian (Cesare; 1908-1950), autorul romanului „Luna și făclile” – Uriaș, gigant. 12) „Luna beată” și-a intitulat unul din volumele sale acest scriitor român (Costache) – Personalitate a vieții culturale sovietice (Vasili; 1929-1974), talentat plurivalent ce s-a manifestat cu succes în cinematografie și literatură, autorul volumului de povestiri: „La taifas sub clar de lună”.

VERTICAL: 1) Mare compozitor german (Ludwig van; 1770-1827) consi-

derat cel mai mare maestru al simfoniei, al concertului și al sonatei pentru pian („Sonata lunii”), – Cuvânt la despărțire. 2) Compozitor și muzicolog german (Carl; 1896-1982), autorul operei „Luna” – Pânzele celui mai de seamă pictor peisagist rus de la sfârșitul secolului al XIX-lea (Isaak 1860-1900) au un aer nostalgic în care comuniunea cu o natură, deopotrivă cunoscută și plină de neprevăzut („Amurg cu lună”), vădește acuitate a percepției și o sensibilă frământare lăuntrică. 3) Liviu Nicolau – Florica Orleanu – Ritual – Virgil Teodorescu. 4) Acest (reg.) – „Luna și doi... jumătate” este titlul unui cunoscut roman de Somerset Maugham – Localitate în Norvegia. 5) Netel – În priveliștile sale nocturne („Răsăritul lunii nebune”) acest artist plastic american (Arthur; 1880-1946) creează, mai întotdeauna, o atmosferă fantastică, amintind de expresionism și suprarealism – „Fort” în toponimia arabă. 6) Loc de trerair – Domoale. 7) Dimpotrivă – „Mai palidă-i Luna în purpuri./ De nori, în depărtare/ Ti-s ochii mai umezi și tulburi/ Frumoasă zână de mare!”. Sunt versuri din creația acestui mare poet german (Heinrich; 1797-1856). 8) Frumoase imagini ale astrului nopții: „Luna, în plină zi, plutea geroasă, ca o droapie încărcată de ouă”, „Sus, în cer, luna, buclăată și pusă pe gâlceavă, trăgea de codițe o stea veche”, „Luna, suhțire, scoorjită ca o lipie în creația acestui scriitor român (Fănuș) considerat un „fabulos matador al metaforei” – Radu Lupan – Avantaj. 9) Literă chirilică – Produs folosit la fabricarea berii – Ion Kiriac. 10) Totalitatea actelor unei instituții – „Lună plină în martie”, titlu din creația acestui scriitor irlandez considerat drept cea mai însemnată voce lirică a Irlandei (William Butler; 1865-1939). 11) Inventat de Pan – Zeiță babiloneană, soția zeului soarelui Șamaș – Suiță. 12) Rută mijlocie! – Poet, prozator și dramaturg danez, autorul dramei romantice și fantastice „La răsărit de soare și la apus de lună” (Holger Henrik; 1846-1908).

Revista Rebus numărul 11/1989

anunțuri

VĂNZĂRI

Vând Skoda Sport decapotabilă urgent, convenabil.
Vând pianină berlineză, placă bronz, corzi încrucișate, stare bună.
Saltea lână, studio, toaletă, vitrină, masă, scaune, radio, oglindă.
Diaprojector automat, samovar, diverse foto, magnetofon Grundig TK 14, casetofon, aparat ras, brice Solingen, aragaz, vâlvă, transformatoare, carpete, lână, geamantane piele, diverse obiecte.

CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU

Caut persoana serioasă pentru dus și adus copil de 4 ani la grădiniță.
Faci menaj la persoana singură, nefumătoare.
Consiliul Județean al Sindicatelor Gorj organizează pe data de 20 ianuarie 1989, ora 10 dimineața, la Centrul de creație și cultură Cântarea României al sindicatelor Tg. Jiu, concurs pentru ocuparea următoarelor posturi vacante la Ansamblu artistic profesionist „Doina Gorjului”: dirijor, maestro de balet, dans, instrumentiști: vioară, acordeon, chitară. Condiții de studio: cel puțin liceu. Alte relații la sediul ansamblului.